

TDK Híradó

2006. november

*Az Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar
Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanácsok
Tudományos Diákkörének folyóirata*

*A magyar- és a kelet-európai zsidóság
társadalmi-kulturális helyzete a XIX.
században*

Beszélgetés Berecz Jánossal

*A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa –
II. rész*

Vendégünk volt Pozsgay Imre

*Az angol beteg igazi életútja – Almásy László
története*

Kultúra-rovat: Az ördög Pradát visel

Dr. House

Kedves Olvasóink!

Sok szeretettel üdvözöllek Benneteket novemberi számunk lapjain! Idén most jelentkezünk utoljára, nekünk is eleget kell tennünk legfőbb egyetemi kötelezettségünknek, a megállás nélküli, vége láthatatlan tanulásnak, de szabad perceitekben, akár csak kikapcsolódásként, lapozzátok fel jelen számunkat!

Igyekezünk ez alkalommal is egy lehetőleg minél sokszínűbb számmal jelentkezni, elolvashatjátok többek között az Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsáról szóló cikkünk második részét, a Berecz Jánossal és Pozsgay Imrével szervezett beszélgetésekről szóló rövid beszámolókat, így aki lemaradt ezen TDK üléseinkről, most megtudhatja, mi volt e két politikusnak az 1956-os forradalomhoz fűződő viszonya. Végigjárjuk az „angol beteg”, Almásy László valódi élettörténetét, illetve találhattok a következő oldalakon egy rövid összefoglalót a kelet-európai és a magyarországi zsidóság történelméről. Kultúra-rovatunkban ezúttal két cikket is találtok, Az ördög Pradát visel című film kritikáját illetve egy híres amerikai sorozatnak ismertetőjét, mely nemrégiben érkezett meg Magyarországra: Dr. House-ról van szó.

Ezennel, minthogy utolsó alkalommal találkozunk 2006-ban, szeretnék mindenkinek magam és valamennyi munkatársam nevében sok kitartást kívánni az elkövetkezendő két hónaphoz, valamint kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog, sikeres új évet! 2007-ben találkozunk!

*Szeretettel
Képešsy Imre*

A magyar és a kelet-európai zsidóság kulturális – társadalmi helyzete a XIX.században

Írta: Kiss Bernadett

Ebben a rövid összefoglalóban annak szeretnék utánajárni, hogy a magyar zsidóság milyen helyet foglalt el a múlt századokban a társadalomban a térség többi zsidó vallású népcsoportjához képest, milyen hatást gyakoroltak a magyar kulturális- és gazdasági életre, mi jellemezte őket, mint állampolgárokat és mint „izraelita felekezetű” vallásgyakor-lókat, stb.

A kelet-európai térségben a zsidóság megjelenése 1492-től követhető nyomon. Ekkor ugyanis, a spanyolországi szefárd zsidók kiűzése miatt a spanyol hitközségek tagjai kivándorlásra kényszerültek az uralkodói rendelet miatt, és vándorlásuk egyik iránya – az oszmán birodalom mellett- a kelet-európai és németországi városok voltak. Bár szefárd zsidók viszonylag kis számban telepedtek le a térségben, a Kijevtől Sziléziáig nyúló övezetben már a XI. század óta voltak hitközségek.

Sőt, a korai középkorban, miután német területekről is kiűzték a zsidó vallásúakat, egyre inkább keletre tolódott az ún. askenázi kultúra túlnyomó része. Lengyelországban 1334-től az uralkodók is szívesen fogadták a betelepülőket, akiket haszonkölcsonzókként, kereskedőkként egyenesen a király alá rendelték, és a városok fejlesztése érdekében vallási létesítményeiket is mentesítették az adók alól. Azonban a XVII.századtól már nem volt zavartalan a hitközségek élete, hiszen több alkalommal is atrocitásokat szenvedtek a társadalmi változások miatt: 1648-49-ben Hmelnickij kozákjai elől menekült délebbre több ezer zsidó, majd 1734-68 között a hajdamákok fosztogatásai miatt kellett sokaknak elhagyni az otthonukat.

Paradox, vagy talán nagyon is érthető módon, ez az időszak kedvezett a vallási

bölcsekedőknek. Az eddig is kidolgozott, a mózesi könyveken, a Midráson, A Tórán, a Misnán, és Sulchán Áruh, valamint a Haggada törvényein alapuló vallási és mindennapi életre vonatkozó szabályokat új, misztikus mozgalmak is bővítették tanaikkal, és közülük talán a később jellemzendő haszidizmus volt a legnagyobb hatású.

Ekkorra viszont már Magyarországon is léteztek zsidó közösségek. A Buda visszafoglalása után Habsburg-uralom alá kerülő országban a zsidók eleinte nem költözhetek nagyobb városokba, de mégis egyfajta vándorlási hullám kezdődött, amely Lengyelország felosztása után csak fokozódott. Ráadásul, Lengyelország fel-osztása után a zsidó népesség nagy része – kb. 59%-a – Oroszországnak jutott, de a Habsburg-tartománnyá váló Galíciában is jelentős számú hitközségek éltek. Így országhatár már nem jelenthetett akadályt a galíciai és bukovinai területekről Magyarország felé irányuló vándorlásnak.

A betelepülésnek kedvezett a török háború utáni népességhiány, és a kancellária és a nagybirtokosok a betelepítés során nem zárkóztak el a befogadástól. A legnagyobb birtokos famíliák, mint pl. az Esterházyak már eddig is igénybe vették a szakértelemmel bíró zsidó kereskedők szolgáltatásait. Eleinte nagy birtokközpon-tokban, később nagyobb városokban (Pest, Óbuda, Veszprém) telepedtek le.

A bevándorlás során azonban nem egységes csoportok érkeztek. A nyugati-északnyugati területekre főleg Csehországból és Morvaországból érkeztek bevándorlók, akik magukat „oberlandereknek” nevezték, németül és jiddisül beszéltek, míg a galíciai eredetű, „unterlander”-ek a keleti jiddis mellett a magyart is beszélték. 1769-re már

kb. 20.000, 1787-re kb. 80.000 főre tehető a magyar zsidóság lélekszáma. Rendszerint mezőgazdasági kereskedelemmel foglalkoztak, értékesítették a nagybirtokok és a falvak terményeit, a bort, búzát, stb.

Vallási különbség is megfigyelhető volt az északi és nyugati területekre érkezők között. Nyugaton vagy reform, vagy neológ szellemiségű, a hagyományok őrzése mellett a tudásra is nyitott közösségek telepedtek le, akik isten-tiszteleteiket a zsidó felvilágosodás, a „haszkala” hatására orgona és kórus felhasználásával végezték, a prédikációk nyelve a magyar volt, és a rabbik ruházata is meglehetősen emlékeztetett a keresztény felekezetek lekipásztorainak ruhájára.

A keleti területen nagy számban voltak viszont az ortodoxia, és a haszidizmus (ez is az ortodoxia egy ága) követői. Mindkét nézetet vallók nagy hangsúlyt fektettek az iskolahálózat (vallási iskolák) fenntartására, a szegény, de tehetséges diákok taníttatásának támogatása pedig egyenesen „kötelezőnek” számított a gazdagabb ortodox vagy haszidok számára. Gondot fordítottak a hitközség árva, özvegy, vagy magukról gondoskodni képtelen személyeire is, és a temetések méltó körülményeinek biztosítására is egyleteket működtettek (ún. Chevra Kadisa). A haszidok azonban a hagyománytisztelő, rabbik tekintélyét teljesen elfogadó ortodoxok mellett egy érdekesebb, „népibb” jellegű vallásosságot tanúsítottak. Ez az eredetileg misztikus, és a rabbik által nem túlságosan támogatott mozgalom lengyel területen alakult ki Sábbátáj Cvi és Bál Sám Tov messianisztikus tanai révén. A hagyománytisztelet és a talmudista műveltség állt e mozgalom középpontjában, de megengedhetőnek vélték a tánc és zene széles körű alkalmazását is a vallási összejöveleteken. Hamarosan nagy tekintélyű rabbik, a cáddikok hatására rabbindinasztiák irányították a hitközségi életet, és közülük egy volt a 18.század végén élő nyakállói „csodarabbi”, Taub Izsák is.

A Dunántúlon a zsidó lakosság nagy része Abérlőként, kereskedőként, nem céhes iparosként, vagy zenészként tevékenykedett, sőt Csokonai is megemlíti a dunántúli falvakat járó klezmer zenészeket. (Eredetileg Rózsavölgyi Márk is egy klezmer „banda” vezetője volt.)

Nagy változást jelentett viszont Mária Terézia által a magyar zsidókra a háborús terhek miatt kivetett türelmi adója (taxa tolerantialis), amelyet – bár az országgyűlés jóváhagyása nélkül rendelt el – 1828-ig behajtottak. Szintén változást jelentett a mindennapi életben II. József rendelete, amelyben a zsidókat német családi név felvételére kötelezte és német nyelvű iskolák felállítását is elrendelte.

Ekkorra azonban már speciális helyet foglalt el a betelepült zsidó lakosság a társadalomban. Eleinte többnyire falvakban telepedtek le, de túlnyomó többségben városias településekről, ún. stetlről érkeztek. Ez nem jelentette a jómódúságukat, sőt többségük éppen emiatt jött Magyarországra, ahol házalóként, rongyszedőként, cselédként, esetleg szakképzetlen munkásként próbáltak boldogulni. A társadalmi hierarcia következő fokán azok álltak, akik járművel rendelkező, nagyobb árukészletű vándorkereskedőként járták a falvakat. Ha a földesúri, vagy megyei hatóságok jóindulata megengedte, házat béreltek vagy szereztek és állandó kereskedést nyitottak, amely később akár nagykereskedő üzletévé nőhetett ki magát. Ez az út azonban keveseknek adatott meg. A földesúri bérlet, a „iura regalia minora” is felemelkedési lehetőséget nyújthatott. Ez többnyire kocsmá bérletét jelentette, esetleg beleértve a malmot és a mészárszéket is. A falusi kocsmá bérelője pálinkafőzőt is működtethetett, árusíthatta a földesúri bort, de kereskedelmi lerakatot is képezhetett (gyapjú, toll, bőr), de a kocsmá hitelező és hitelközvetítő helyként is funkcionált. Hanák Péter megállapítása szerint ez a kocsmahálózat igazi kereskedelmi hálóként működött a kis települések és az országos hálózat

összekapcsolásával. Hatásos fejlődést biztosított a napóleoni háborúk után kibontakozó iparosodás és a mezőgazdasági termékek iránti kereslet - utóbbiak felvásárlását pedig a zsidó kereskedők kiválóan meg tudták szervezni. A Hegyalján pl. ekkor települtek meg zsidók, akik kóser bor előállításával és lengyel, valamint orosz területre való exportjával foglalkoztak.

A felemelkedés egyik lehetőségét jelentette az is, hogy a vallásos zsidóság számára a műveltség, a szellemi újdonságok befogadása a vallás tanításai miatt természetes volt. Ez pl. abban nyilvánult meg, hogy a településeken a tudósabb rabbik igyekeztek hédereket, jesívákat működtetni, és egy-egy jó nevű vallási iskola a környező falvakból is vonzotta a tehetségesebb, vagy ambíciózusabb szülőkkel megáldott fiatalokat. Főleg a keleti országrészben volt nagy jelentőségű a jesívabeli oktatás, az intézmények bevétele pedig a diákok, a „bóherek” tandíjából és diákok nyári, hivatalos gyűjtögető-körútjaiból tevődött össze. A jesíva talmudi ismereteket, némi jogi alapot biztosított, de a házasságkötéskor is előnyt jelentett a jesíva-bizonyítvány, ha gazdag vallásos szülők lányát kívánta valaki feleségül venni.

A kinek a képzésnek ez a módja nem adatott meg, hagyományőrző közösségben az is elsajátította a héber betűvetést, és a vallásos irodalom ismeretét. (Ha máskor nem, a kötelező szombati pihenőnapon, amikor a pihenés éppen azt a célt szolgálta a Talmud szerint, hogy a zsidó elmélyedjen a szent szövegekben.)

A dunántúli településeken a XIX. század elejétől az egyenjogúsítási és integrációs célkitűzések hatására a világi oktatás jelentőségét is felismerték. A tehetősebbek fiai egyre növekvő számban kerültek egyetemre, vagy felsőbb kereskedelmi ismereteket nyújtó intézményekbe, de a rendszerint jó német nyelvtudás miatt a század második felétől a német nyelvű felsőoktatási intézmények is nyitva álltak előttük.

Ekkor alapozódott meg az a jelenség, amely a század végére oda vezetett, hogy bizonyos szakmákban (orvos, ügyvéd, jogász, mérnök, művészeti tevékenységet végző szellemi foglalkozásúak) nagy számban képviseltette magát az izraelita felekezet.

A belpolitikai reformok hatására 1840-ben Akimondták, hogy a zsidók az ország egész területén – a bányavárosokat leszámítva szabadon kereskedhetnek, gyárakat alapíthatnak. (Nem sokkal ezelőtt, 1839-ben alapította Farkasházy Fischer Mór a világhírű herendi porcelángyárat.). Az 1848-as harcokban már meglehetősen nagy számban vettek részt zsidók, Kossuth jászberényi nyilatkozata szerint mintegy húszezren. Közülük 76-an hadnagyi, 29-en főhadnagyi, harmincan századosi és nyolcan őrnagyi rangra emelkedtek, de 56 katonaoorvos is a csapatokat erősítette. Néhányan, mint a később Horn Ede néven államtitkárrá kinevezett Eichorn Ignác az emigrációba is követték Kossuthot.

A kiegyezés után viszont megszületett a teljes egyenjogúsításról szóló törvény a polgári és politikai jogok tekintetében. Az 1868-69-es Egységes Izraelita Kongresszuson pedig megalakult a magyarországi zsidóság három fő, az 1940-es évekig működő szervezete: a modern, ún. kongresszusi vagy neológ zsidóság; a szélsőségesen konzervatív ortodoxok, és a középúton elhelyezkedő statusquo (status quo ante) irányzat csoportja. A zsidó vallás valláskénti teljes recepciója azonban csak 1895-ben következett be.

A XIX. század második felében a fentiek hatására sok magyarországi izraelita vallású állampolgár vett részt a közéletben. A gyárak, üzemek létesítői (Wolfner- bőrgyár, Herz- és Pick szalámigyár) mellett a bányaipar, a bankhálózat és a mezőgazdasági export kiépítésében is fontos szerepet játszottak...

Figyelemreméltó volt a korban alacsony-nak mondható halálozási arány, és az élveszületések nagy száma a zsidó lakosság körében. Természetesen a keleti országrész rosszabb társadalmi-gazdasági körülményei hatására ez az arány nem mindenhol volt egyformán kedvező, de az mindenképpen megállapítható, hogy a kor egyik jellemző betegsége, a TBC-fertőzés alacsony volt a zsidók között. Ez egyesek szerint a szigorú vallási-étkezési előírásoknak volt köszönhető (rituális fürdő, kóser étkezés), míg mások a zsidó orvosok magas számával magyarázzák. (Valószínűleg a két tényező együtt fejtette ki a hatását, és hasonló okok miatt volt alacsony a nemi betegségek aránya is.)

Abudai egyetem első zsidó vallású Adoktora, Österreicher-Mannes József (1756-1832) az első balatoni fürdőorvosként megalapította a füredi szívkórházat, de nem kevésbé volt jelentős az akadémikus és főrendiházi tag Korányi Frigyes tevékenysége sem. A kulturális életben is közismerten nagy számban voltak jelen izraeliták: Kiss József, Falk Miksa, Fenyő Miksa, Ignotus, a Hatvanyak, Acsády Ignác, Goldziher Ignác, stb.

Ez is azt jelzi, hogy egy magyarosodási-asszimilációs folyamat vette kezdetét, amely során a magyarországi zsidók egy része mintegy életstratégiaként az önkép és önbemutató nyilvános átalakítására törekedett – mintegy kényszer alatt. Az asszimilációs vállalkozás alapját a tanulás jelentette, és kiterjedt mindenre, ami a mindennapi életben fontos szerepet játszott: az ízlésvilágra, az önkifejezésre, az életmódra, a modorra, és célja a „jó magyar/német zsidóvá” válás volt. A folyamaton nem tudott változtatni a tiszzaeszlári vérvád, és Istóczy Győző Antiszemita Pártja sem: egyre többen vallották magukat magyarnak, a zsidó vallásúakat is egyre gyakrabban írták be magyar nemzetiségűeknek a statisztikákba, és rendszerint magyar képviselőkre adták le a voksukat a választásokon.

Az egyéni asszimiláció útját jelentette a névmagyarosítás, a vegyes házasság (1895 után), vagy a kikeresztelkedés. Ugyanakkor a megszerzett státus újra meg újra megerősítésre szorult, ez pedig a túliskolázásban, a morális kontrolltényezők (pl. a házasságközvetítés jelensége sokáig fennmaradt, de megjelentek a vegyesházasságok is) erősödésében nyilvánult meg.

AXX. század elejére mintegy 280 zsidó vallású család kapott nemesi rangot, 26-an a bárói címet is elnyerték, és ez az arány Európában is egyedülálló volt. A polgárosodás egyik bázisát is képezték ezáltal, de érdekes megfigyelni pl. az ügyvédi pályán dolgozók adatait: ezen a hagyományosan honorácior pályán 1850-ben még külön engedéllyel nyithattak irodát zsidók, 1890-re 518 zsidó ügyvéd volt (3684 nem zsidó), és 1910-re a számuk 3049-re emelkedett (3694 nem zsidó ügyvéd volt) Magyarországon.

Akiterési számok viszont az összes Afelekezetnél (a katolikusokat kivéve) alacsonyabbnak bizonyultak. A névmagyarosítások száma is az 1875-1919 közötti időszakban nőtt meg (az összes magyarosítást kérő számának 45-71%-a között ingadozott), többnyire politikai-államigazgatási karrier vállalási okokból.

Nyugat-Európában a zsidóság polgárosodása persze nem volt kisebb értékű, mint Magyarországon, csupán a zsidóság száma volt a helyi nemzeti-polgári rétegekhez képest csekély. Ezzel szemben Kelet-Európában a zsidóság asszimilációja és polgárosodása volt sokkal kisebb mértékű, a magyar viszonyokhoz hasonló jelenséggel egyedül Bécsben és Cseh-Morvaországban találkozni, de az asszimiláció irányát itt a német kultúrkör keretei határozták meg, valamint Közép-Európában a zsidóság lélekszáma sehol máshol nem közelítette meg a magyar nagyságrendet.

Aszlováklakta területeken ugyanebben az időszakban más helyzet állt elő, a zsidókhoz való viszonyt szociális és

gazdasági feszültség jellemezte. Bár a felvidéki megyékbe betelepülő zsidók ebben az esetben is vagy morva, vagy galíciai településekről érkeztek, legaktívabban éppen ott próbáltak boldogulni, ahol a szlovák nemzeti mozgalom is igyekezett megerősödni. A társadalomban is sajátos helyet foglaltak el, hiszen a kereskedelmi tevékenységük révén hamar negatív sztereotípiák születtek „a” zsidóról, akik „ráadásul” az elmagyarosodást is elősegítették, mert a szlovák anyanyelvűség nem volt jellemző rájuk.

Az asszimiláció jelensége itt is megfigyelhető volt, és a magyarországi arányokhoz hasonlóan az ortodoxok körében volt alacsonyabb, de a vagyono-sodás miatt az 1870-es évektől egyre erősebb a zsidókkal kapcsolatos bírálat az újságcikkekben (Štúr, Vajanský, Hlinka.)

Érdekes volt az erdélyi zsidóság helyzete is. A térségben 1790-ben kb. 3000 (a lakosság 0,17%-a) zsidó vallású egyént tartottak nyilván. Első csoportjaikat még Bethlen Gábor telepítette be, elsőként Gyulafehérváron kaptak letelepedési jogokat és kiváltságokat, de számuk mindig csekély maradt. A XIX.században számuk 1850 és 1910 között 12 ezerről 64 ezerre nőtt, 73,3%-uk magyarnak vallotta magát. Az erdélyi zsidóság sajátos volt viszont összetételében, mert egy viszonylag szűk területen egymás mellett éltek spanyol, görög, morva, orosz eredetű zsidók, sőt maguk közé fogadták azokat a székelyeket is, akik Péchi Simont követve tértek be a zsidóságba – de az 1800-as évek végére itt is asszimilációs folyamat kezdődött, amely egyeseknél a magyar nyelv, másoknál a keresztény vallás átvételéhez vezetett. (A háromnyelvűség: román-német-magyar nyelv ismerete is jellemző volt.) Az ortodox közösségekben ugyanakkor (pl. Tasnád, Székelyhíd) jesíva működött.

Mégis, az asszimiláció hatékonysága a XX.század elejére az egész kelet-európai térségben kérdésesnek bizonyult az antiszemitizmus és zsidóellenesség

megjelenésével, majd erősödésével. A krízisre a zsidóság négyféle módon reagált: megkettőzte asszimilációs erőfeszítéseit (Magyarország, Németország); visszatért a vallási ortodoxiához (litván, lengyel, német jellemző); a cionizmus felé fordult, végül etnikai vagy kulturális alapú autonómia-törekvéseket fogalmaztak meg (Oroszország). Azonban egyik út sem nyújtott kedvező megoldási lehetőségeket, így a kelet-európai államok zsidó népessége a még XX. század elejére is többnyire társadalmi – politikai problémák előtt állt.

Felhasznált irodalom:

- Halász Iván: A szlovák nemzeti politika és a zsidóság a dualizmus idején. Limes, 1999. 1. 43-61.
 McCagg, William: Zsidóság a Habsburg Birodalomban 1670-1918. 1992. Cserépfalvi. Bp. 83-172.
 Karády Viktor: Zsidóság, modernizáció, polgárosodás. 1997. Cserépfalvi Bp. Pietsch, Walter: A magyar vidéki zsidóság fejlődésirányzatai Múlt és Jövő, 2003/3 (ford. Haraszi György)
 Uő: Németek, zsidók és magyarok az 1848-49-es forradalom előestéjén Múlt és Jövő, 1999/2.
 Erdélyi Lajos: Magyar zsidók Romániában, Erdélyben Múlt és Jövő, 2000/1
 Karády V. :Zsidóság Európában a modern korban Új Mandátum Bp. 2000
 Hanák Péter: Zsidókérdés-asszimiláció-antiszemitizmus. Bp. 1984.
 Silber, Michael: Jews in the Hungarian Economy 1760-1945. 1992. Jerusalem
 Davies-Polonsky: Jews in Eastern Poland and the USSR, 1936-1946. London, 1991.
 Haraszi György: Kárpáti rapszódia História, 2004/2-3.17-23.
 Trócsányi Zsolt: Három nép, három vallás, négy nemzet História, 1986/2. 10-12.
 Katus László: Erdély népei 1918 előtt. Uo. 24-28.

Beszélgetés Berecz Jánossal

Írta: Südi Gergely

Az 1956-os forradalom emlékére rendezett üléssorozat első részeként a MÁJT TDK Berecz Jánossal rendezett beszélgetést 2006. október 11-én. Az MSZMP volt politikusa Bathó Gábor, tanszékünk demonstrátorának kérdéseire kedélyesen, anekdotikus stílusban mondta el életpályája történetét különböző tisztségeivel kapcsolatos érdekes históriákkal fűszerezve.

A beszélgetés kezdetén Berecz János szárazamázását, gyermekkorát vázolta fel. 1930-ban a hétezer lakost számláló Ibrány községben született egy parasztszaládban, ahol édesapjának másfél-két hold földje volt. Gyermekként sokat segített a föld megművelésében, a mezei munkában. Az édesapja eredeti foglalkozása cipész volt, Berecz János csak „sucipésznek” hívta, mert szégyellte az iskolában suszternek nevezni. Telente, miközben édesapja csizmákat, bakancsokat javított, a helyiek érdekes beszélgetést folytattak a szobában, mulatságos történeteket meséltek egymásnak például az első világháború idejéből. Berecz János édesapja nem járt templomba, mert szerinte „hazudnak a papok”, ám keményen rászólt fiára, amikor nem vett részt a miséken. A templomlátogató édesanyja azonban engedte, hogy fia ne járjon templomba.

Berecz János apai nagybátyja révén került a sárospataki református gimnáziumba,

másik két testvére Nyíregyházára járt. Berecz János elmondása szerint a sárospataki iskolában jelentős hátrányokkal indult, ami olvasottságának hiányából fakadt, így környezete mindig is ösztönözte a lemaradások pótlására. Járt az önképzőkörbe is, ahol a vasárnap délelőtti diák-istentisztelet után a felsőbb évesek szenvedélyes vitáit hallgatta osztálytársaival együtt. Rendkívül szerette ezeket a vitákat, amelyek során hamar észrevette, hogy nem az „urbánusokat” – akik közé osztálya révén először beültették –, hanem a „rusztikusokat” támogatta.

A szocializmus eszméivel először a sárospataki gimnáziumban találkozott Berecz János, ahol kötelező olvasmány volt Makarenko. Erről az irányzatról broszúrákból is tájékozódott. Arra a kérdésre, hogy mikor vett részt először a mozgalomban, azt mondta, hogy az 1946. március 15-i, a dombrádi polgári iskolában tartott ünnepi beszédével kezdődött el a szerepvállalása. A sárospataki diákönkormányzat háromtagú osztálybizottságába már az első félév végén beválasztották. Két év múlva népi kollégistaként alelnökké választották az iskolabizottságba („már akkor manővereztünk”), majd a városi Magyar Ifjúság Népi Szövetségének (MINSZ) diákszövetségében lett elnök (ez a szervezet az iskolában nem működhetett). 1949-ben Vácott tanfolyamon vett részt.

Berecz János a beszélgetés során elmondta az 1956-os élményeit is. 1951 – 1955 között a Lenin Intézetben végezte tanulmányait (itt ismerte meg moszkvai emigráns családból származó feleségét is), majd 1955-től a DISZ budapesti bizottságánál dolgozott, a Köztársaság téren. Október 23-án jelen volt a Parlamentnél, amikor kifütyülték Nagy Imrét, majd a Magyar Ifjúság szerkesztőségébe ment (ez a Szabad Nép szerkesztőségének épületében volt), ahova folyamatosan érkeztek a hírek. Akkor hagyta el az épületet, amikor betörték oda egy holttesttel, aki a Rádiónál

esett el. Ezután a körútra ment néhány társával, a DISZ-székházba akartak eljutni. A Köröndön találkoztak Táncos Gáborral, a Petőfi Kör vezetőjével, ahol a fegyvereseket szállító teherautók láttán megkérdezték tőle, hogy hol az ellenség, aki azt válaszolta, hogy „itt is, ott is”. A forradalom napjaiban folyamatosan járta az utcákat és napilapokat gyűjtött. Egyik nap egy négytagú fegyveres csoport ment fel Bereczék Angyal utcai lakásába, hogy elvigyék őket kommunista nézeteik miatt. Berecz Jánosra a legmélyebb hatást a Köztársaság téri pártszékház ostroma utáni helyszín tette. Elmondása szerint beszélt azokkal az AVÓ-s egyenruhát viselő besorozott katonákkal, akiket később meglincselve és felemelt kézzel lelőve látott a téren. November 4-én fegyvert kért otthonra, hogy megvédhesse magukat. A történeteket Berecz János így summázta: *„Ezek voltak az én alapélményeim, hogy Kádár János mellé álltam”. Az ötvenhatos nemzeti egység – ahogyan azt Vállalom című könyvében is írta – Berecz szerint „álom volt”. Szerinte Kádár hatalomra kerülésekor az volt a „hiba”, hogy Kádár mellé csak a régi Rákosi-gárda állt, mivel azok alig várták, hogy megbosszulják az őket ért sérelmeket. Berecz Jánosnak a következőket mondta Kádár: *„egy kommunista háromszor kerülhet súlyos helyzetbe: először, amikor az ellenfél börtönébe kerül, hogy el ne árulja a társait; másodszor akkor, amikor a saját börtönbe kerül, hogy vajon a történelem felmenti-e az árulás vádjá alól; harmadszor, amikor a hatalomhoz kerül, mert a hatalom öl, butít”*. Berecz János 1957-ben a magyar delegáció diákcsoportjának vezetőjeként részt vett a moszkvai Világifjúsági Találkozón, ahol azt az álláspontot képviselte az ötvenhatos eseményekről, hogy *„milyen szocializmus az, ahol egy hadseregnek kell bejönnie, hogy megvédje”*.*

1957 szeptemberétől Berecz János a KISZ KB egyetemi és főiskolai osztályvezetője lett, miután a MEFESZ titkárságán dolgozott. A KISZ alakulásakor azon a véleményen volt, hogy a KISZ-nek politikai szervezetként a MEFESZ mögött kell tevékenykednie. Ezen

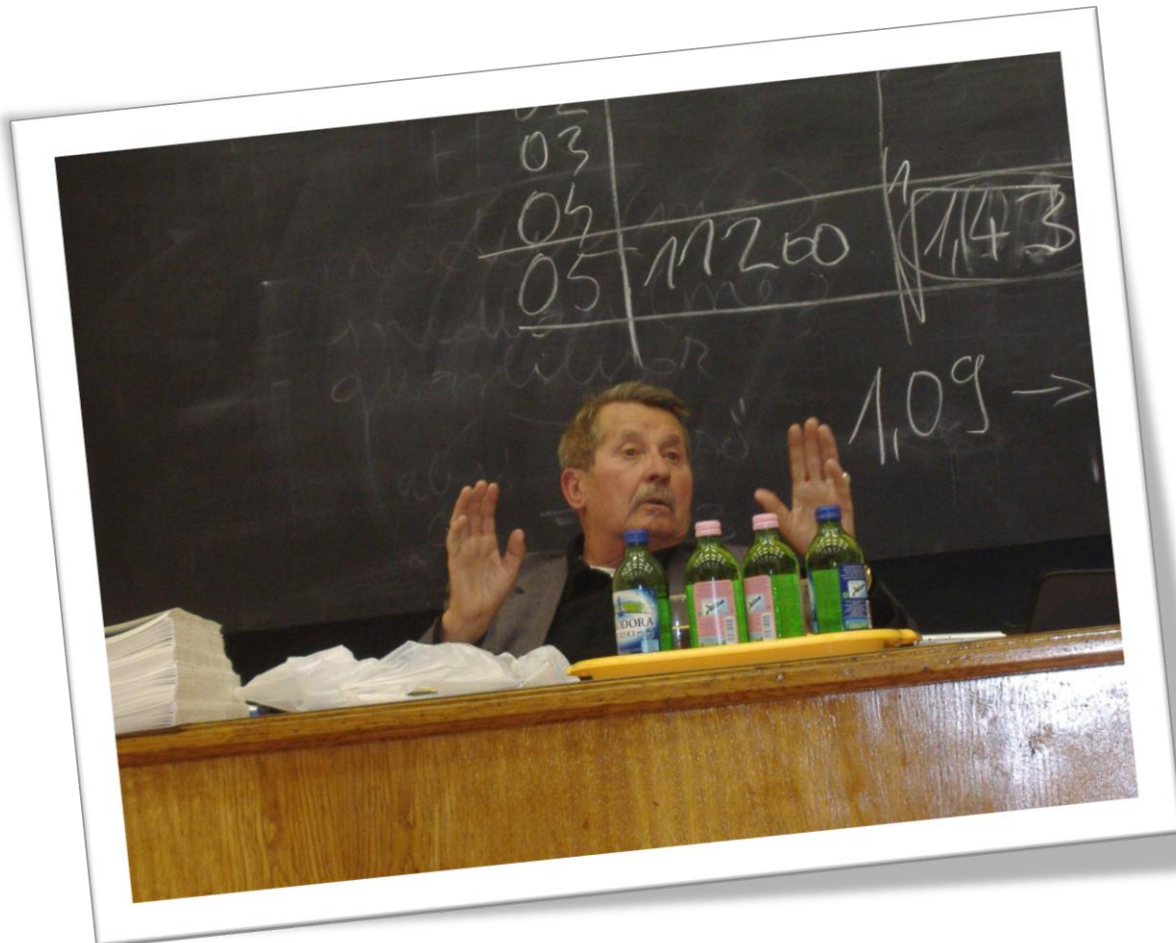
álláspontja miatt később kihagyták a főbb feladatokból. Arra a kérdésre, hogy készültek-e a KISZ-ben hangulatjelentések, határozott nemmel felelt Berecz János és elmondta, hogy ilyen jelentéseket a párt szervezésében készítettek. 1988-89-ben KB titkárként a hangulatjelentések hozzá futottak be, amiket ő továbbított a központi pártszervek felé, ám név szerinti besúgóí jelentésekkel *„nem foglalkoztam és nem találkoztam; [...] nem érdekelt”*.

Berecz János 1972-ben a KB külügyi Osztályának vezetőhelyettese, 1974-től vezetője volt, a nyugati országokkal foglalkozott. Küldetéseire elengedhetetlen volt a kádári külpolitikai irányvonal (szovjetellenes kommunizmus elképzelhetetlensége, békés együttélés, kiszámíthatóság) ismerete és az előzetes felkészítés. A nemzetközi kapcsolattartásban Berecz János fontosnak tartotta az őszinteséget, így 1978-as amerikai utazása kapcsán a következőket mondta el. A Kongresszusban megkérdezték tőle, milyen a hangulat Magyarországon, mire ő egy korabeli viccel válaszolt: *„Az öreg Isten elindul körbenézni a Földön és azt látja, hogy Brezsnyev ül a Kremlbe és sír. [Miután megvigasztalta,] megy tovább és látja, hogy Carter elnök ül a Fehér Házban és sír. [Miután megnyugtatta,] megy tovább és látja, hogy Kádár ül a Parlament lépcsőjén és sír. Megkérdezi: „Mi baj van, fiam?” Elkezd Kádár mondani, és csak mondja, mondja. [Erre] az öreg Isten leül mellé és elkezd sírni.”* Érdekes történetet mesélt Harriman és Kádár 1961-es

találkozásáról is. Hruscsov mutatta be Kádárt Harrimannak mint „magyar diktátort”. Harriman azon kérdésére, hogy hogyan vannak otthon, Kádár ezt válaszolta: *„Rákosit odaadtuk a Szovjetuniónak, Mindszentyt maguknak; mi egész jól elvagyunk.”* Harriman ekkor meglepve megkérdezte: *„És akkor mi nagyok mit csináljunk?”*, mire Kádár válasza: *„Hát cseréljék ki őket!”*. Kádár János 1977-es vatikáni látogatása kapcsán is elmondott egy anekdotát. Kádár ezt mondta a tolmácsnak, aki egy disszidált magyar kispap volt: *„Nyugodtan csak, nem haragszunk mi magára”*. A VI. Pál pápával való találkozót félórásra tervezték, de Kádár és a pápa csak hetven perc múltán jött ki a teremből. Kádár a kézszorításkor ezzel vált el a pápától: *„Hát, Szentatyám, jól elbeszélgettünk. Sok gondom van nekem, de magát sem irigylem.”*

A beszélgetés végén szó esett arról, hogy Berecz János 1985-től a KB ideológiai titkára és az Agitációs és Propaganda Bizottság elnöke volt, majd 1989-ben visszavonult a politikai életből. Berecz János azt mondta, hogy *„elfogadtam, hogy rendszerváltás kell, [...] de nem voltam rendszerváltó, csak nem akadályoztam.”* A 90-es években több vállalkozásban is részt vett, jelenleg újabb könyvét írja. A beszélgetést azzal zárta, hogy *„megkedveltem az újságírókat, [mert] sok mindenre megtanítottak, többek között arra, hogy ha valakivel politikailag jót teszel, akkor őrizd a hátad.”*

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa – 2. rész

Írta: Bathó Gábor

Az Elnöki Tanács hatásköre

Az Alkotmány 20. §-a meghatározza az Elnöki Tanács hatáskörét: kitűzi az országgyűlési választásokat, összehívja az Országgyűlést, törvényeket kezdeményez, országos jelentőségű kérdésekben népszavazást rendelhet el, a Magyar Népköztársaság nevében nemzetközi szerződéseket köt, és megerősíti azokat, megbízza és fogadja a követeket, kinevezi a törvény által meghatározott fontosabb megbízatású állami alkalmazottakat, valamint a fegyveres erők magasabb rangú tisztjeit, adományozza az Országgyűlés által alapított rendjeleket és címeket, valamint hozzájárul külföldi rendjelek és címek viseléséhez, gyakorolja a kegyelmezési jogot, és dönt azokban az ügyekben, amelyeket külön törvény a hatáskörébe utal.¹ Ezek mellett az Elnöki Tanács törvényt kezdeményezhet², az Országgyűlés által elfogadott törvényt az Elnöki Tanács elnöke és titkára írja alá, és a törvény kihirdetéséről a Tanács elnöke gondoskodik³. Mint az Országgyűlés mellett az államhatalom legfelsőbb szerve, jogosult az államigazgatási és helyi államhatalmi szervek által hozott minden olyan jogszabályt megsemmisíteni, vagy megváltoztatni, amely az alkotmányba ütközik, vagy sérti a dolgozó nép érdekeit⁴, sőt feloszlathatja az államhatalomnak azt a helyi szervét, melynek működése az alkotmányt vagy a dolgozó nép érdekeit sérti.⁵ Az Elnöki Tanács jogkörének legfőbb és legtöbbet vitatott eleme az, hogy ha az Országgyűlés nem ülészik, jogkörét a Tanács gyakorolja.⁶

A szocialista alkotmányok szabályozási módszeréből adódóan azonban nem csak a fenti, igencsak bő felsorolás adja az Elnöki Tanács hatáskörét, hanem egyéb, az Alkotmányba be nem került elemek is. Ezáltal az alkotmányi szabályozás és a valóság között bizonyos mértékű eltérés, különbség alakult ki. Egy ilyen eltérést okozó alacsonyabb rendű jogszabály a jogszabályok kihirdetéséről és hatálybalépéséről szóló 1954. évi 26. törvényerejű rendelet, amely jogszabálynak ismerte el az Elnöki Tanács által kibocsátott normatív határozatokat is.⁷ Tette ezt annak ellenére, hogy az Alkotmány világosan kimondja, hogy a „Népköztársaság Elnöki Tanácsa által alkotott jogszabályok törvényerejű rendeletek”⁸. Hasonló eltérés van az Országgyűlés ügyrendje és az Alkotmány rendelkezései között. Erre irányuló kifejezett utalás nélkül az ügyrend kiegészíti az Alkotmányt az interpellációk tekintetében. Ugyanis az alkotmányi szabályozás szerint csak a Minisztertanács, annak elnöke és tagjai interpellálhatók, ezzel szemben ügyrend szerint a felsoroltakon kívül, a legfőbb ügyész és az államtitkárok mellett az Elnöki tanácsnak is benyújtható interpelláció⁹. Ez megintcsak, mint az előző esetben egy sokkal alacsonyabb rendű norma, mégcsak nem is jogszabály, amely alkotmányos kérdést szabályoz. Ugyancsak eltérést eredményez az alkotmányos szabályozás és az alkotmányos valóság között az alkotmányos gyakorlat. Az Alkotmány 10. § (1) bekezdés h) pontja alapján, a közkegyelmet az Országgyűlés gyakorolja. Ezzel szemben az Országgyűlés az 1949 utáni húsz évben egyszer sem élt ezzel a jogával, minden esetben az Elnöki Tanács helyettesítő jogkörében adat ki a közke-

¹ 1949. évi XX. tv. 20. § (1)

² 1949. évi XX. tv. 14. § (2)

³ 1949. évi XX. tv. 16. §

⁴ 1949. évi XX. tv. 20. § (2)

⁵ 1949. évi XX. tv. 20. § (3)

⁶ 1949. évi XX. tv. 20. § (4)

⁷ Ádám Antal: A szocialista alkotmányok szerkezetéről és tárgyköréről In: Állam és Igazgatás XIX. évf. 2. sz. 1969. február p. 106.

⁸ 1949. évi XX. tv. 20. § (5)

⁹ 1956. évi 2. országgyűlési határozat az Országgyűlés ügyrendjéről

gyelmet elrendelő rendelkezést. Kevésbé jelentős a kitüntetések és címek kérdése, de ez is egy példa a fenti alkotmányos eltérések sorában. Az Alkotmány szerint az Elnöki Tanács adományozza az Országgyűlés által alapított rendjeleket és címeket¹⁰, habár a szocializmus negyven éve alatt adományozott kitüntetések nagy részét maga az Elnöki Tanács alapította¹¹.

Az Alkotmány 20. § (1) bekezdés k) pontja szerint az Elnöki Tanács dönt azokban az ügyekben, amelyeket törvény a hatáskörébe utal. Ilyen jogköre volt a Tanácsnak az egyházi vezetők¹² kinevezéséhez való hozzájárulás az 1952. évi 20. tvr. alapján, magyar állampolgár külföldi állampolgárral való házasságához való hozzájárulás az 1952. évi IV. tv. 6. és 13. §§-ai alapján, az Országos Választási Bizottság a Hazafias Népfront javaslatára az 1953. évi II. tv. 4. §-a alapján, vagy az igazságügy-miniszter jelölése alapján a hivatásos bírák, népi ülnökök és a különbírók elnökeinek megválasztása (1954. évi II. tv. 36. §).

Az 1972. évi alkotmánymódosítás

Kállai Gyula, az alkotmánymódosítást előkészítő országgyűlési bizottság elnöke, 1972. április 19-én szólalt fel a Parlamentben és terjesztette elő az Alkotmány módosítását irányozó törvényjavaslatot. A bizottságot magát, 1971. június 24-én küldték, hogy az MSZMP X. kongresszusának iránymutatásai szerint készítsék el az alkotmánytervezetet. A kongresszuson maga Kádár János fogalmazta meg ezeket az iránymutatásokat az alkotmány tekintetében: „...a módosított alkotmány tükrözze az elmúlt két évtized alatt bekövetkezett változásokat. Utaljon az államelméletben, az országgyűlés, a kormány, a tanácsok tevékenységében, általában az állami intézmények munkájában bekövetke-

zett változásokra.”¹³ Parlamenti beszéde során az előterjesztő így értékelte az elmúlt éveket: Több mint negyedszázada, hogy végleg a történelem sülyesztőjébe került, s emlékezetünkben is egyre halványabban él az úgynevezett „ősi”, „történelmi”, „ezeréves” alkotmány korszaka, amelynek tulajdonképpen nem is volt alkotmánya¹⁴. A kádári iránymutatást konkretizálva fogalmazta meg Kállai a szükséges változtatások lényegét, nevezetesen az Alkotmányban az állampolgárok jogaira és kötelességeire vonatkozó fejezet átfogó átalakítását¹⁵ és az Elnöki Tanács jogkörének módosítását. Ez utóbbi jelentett egyrészt az Országgyűlés és az Elnöki Tanács jogkörének határozott elkülönítését, másrészt az Elnöki tanács jogkörének korlátozását¹⁶.

Az Elnöki tanáccsal kapcsolatban több Adolog tette szükségessé az Alkotmány módosítását. Ilyen ok volt többek mellett a fentebb kifejtett helyzet orvoslásának szükségessége, azaz egyrészt a legfelsőbb államhatalmi szervek hatáskörében kialakult rendnek, gyakorlatnak az Alkotmányba való felvétele, másrészt az egyes törvényeknek (választási törvény, tanács törvény) melyek az Alkotmánytól eltérő rendelkezést tartalmaztak módosítása, Alkotmányhoz igazítása. Ezeken felül az Elnöki tanács hatásköre új feladatokkal bővült az eltelt idő során, munkájában új, korszerűbb gyakorlat alakult ki, és szükségessé vált korábban nem szabályozott, de a gyakorlatban megoldásra váró kérdések rendezése is¹⁷.

A legnagyobb változás az Elnöki Tanács hatáskörében mutatkozott, az Országgyűlést helyettesítő hatáskört eredeti formájában

¹³ A Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1970. p. 90.

¹⁴ Országgyűlési Napló 1971-1975. I. 1-16. 8. ülés p. 551.

¹⁵ Ennek legfőbb eredménye az lett, hogy az Alkotmány 54. § (3) bekezdése kimondja: A Magyar Népköztársaságban törvény állapítja meg az állampolgárok alapvető jogaira és kötelességeire vonatkozó szabályokat.

¹⁶ Országgyűlési Napló 1971-1975. I. 1-16. 8. ülés p. 555.

¹⁷ Besnyő Károly: Az Elnöki Tanács az alkotmánymódosítás után In: Állam- és Jogtudomány 1981/2 p. 414.

¹⁰ 1949. évi XX. tv. 20. § (1) i)

¹¹ Ádám Antal 1969. p. 107

¹² Ilyen egyházi vezetők: érsek, címzetes érsek, püspök, segédpüspök, főapát, apát, szerzetesrendi tartományfőnök.

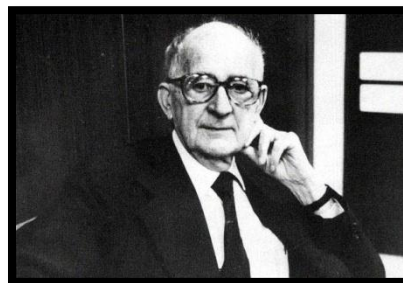
megtartották, ám a saját hatáskörébe utalt feladatokat megnövelték.¹⁸ 1949 és 1975 között az Elnöki Tanácsot az Országgyűlés mandátumához igazodva, négy évre választották. Az 1972-es alkotmánymódosítás az Országgyűlés ciklusát öt évre emelte, és ehhez igazodott az Elnöki Tanács megbízásának időtartama is, tehát azt szintén öt évre emelték. Az Alkotmány eredeti szövege szerint a Tanács bemutatja az Országgyűlésnek ügyrendjét¹⁹, ám ez a rendelkezés nem érvényesült, hiszen az csak egyszer, 1949-ben történt az Alkotmány szerint. Az 1972-es módosítás megszüntette az Elnöki Tanácsnak ezt a köteleességét. A fentiekben már volt szó a kitüntetések és a közkegyelem problematikájáról. A gyakorlatnak megfelelően módosították az Alkotmányt; eszerint az Elnöki Tanács alapítja kitüntetések és gyakorolja közkegyelmet²⁰.

A törvényjavaslat vitája során elhangzott A hozzászólásokban azonban ennél nagyobb változásokat előrevetítő koncepciók is felvetődtek²¹. Az Elnöki Tanács fennállásának 23 éve alatt fény derült arra, hogy a Tanács és az Országgyűlés jogköre nincs világosan elválasztva egymástól²². Ezt az Elnöki tanács helyettesítő jogkörének korlátozásával, a törvényerejű rendeletek és törvények közötti differenciálással próbálták megvalósítani²³. A rendeletalkotásnak 1972-ig csak egy korlátja volt, nevezetesen, hogy törvényerejű rendeletben nem lehet az Alkotmányt megváltoztatni²⁴. Az alkotmánymódosítással ez egy újabbal kiegészült: az állampolgárok alapvető jogaira és kötelességeire vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg²⁵. Ebben a kérdésben a végső választ a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény adta meg azzal,

hogy meghatározta kizárólagos törvényhozási tárgyköröket²⁶.

Az Elnöki Tanács jogkörét a rendszerváltás Amenetében az 1989. évi I. törvény nyirbálta meg, meg elvette tőle az Országgyűlés összehívásának és népszavazás kezdeményezésének a jogát²⁷.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsát az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi XXXI. törvény szüntette meg, 1989. október 23-i hatállyal²⁸. Ezzel a törvénnyel Magyarország a negyven évig tartó szovjet típusú diktatúrát elhagyva, a polgári demokrácia útjára lépett. A törvény indoklásában kifejtettek szerint, az államfő kérdésében visszanyúltak az 1946. évi I. törvényhez. Ennek alapján Magyarország államfője újra köztársasági elnök lett.

Straub F. Brunó, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának utolsó elnöke

¹⁸ Besnyő Károly: Az Elnöki Tanács harminc éve In: Állam és Igazgatás 1979. augusztus

¹⁹ 1949. évi XX. tv. 21.§ (5)

²⁰ Besnyő Károly 1981 p. 415.

²¹ Országgyűlési Napló 1971-1975 I. 1-16. p. 560.

²² Országgyűlési Irományok 1971-1975 14. sz. p. 18.

²³ Besnyő Károly 1981 p. 416-417.

²⁴ 1949. évi XX. tv. 20. § (4)

²⁵ 1949. évi XX. tv. 54. § (3) – az alkotmánymódosítás utáni törvényszöveg szerint

²⁶ 1987. évi XI. tv. 2-5. §§

²⁷ 1989.évi I. tv., mely 1989. január 1-i hatállyal hatályon kívül helyezte az Alkotmány 30. § (1) b) és d) pontjait.

²⁸ 1989. évi XXXI. tv.

Vendégünk volt Pozsgay Imre Írta: Csoór Dorothea

2006. november 14-én a Magyar Jogtörténeti Tudományos Diákkör vendége volt Pozsgay Imre. A politikus már az ülés elején baráti hangulatot teremtett és bátorította a résztvevőket, hogy kérdezzenek nyugodtan, ő őszintén válaszol, bár tudatában van annak, hogy életének voltak olyan szakaszai, amelyek ma esetleg „homályosnak”, nehezen megérthetőnek tűnhetnek. Az ülést Bathó Gábor, tanszékünk demonstrátora vezette, az ő kérdéseire mesélte el a professzor az életének egyes részeit, és ezen keresztül a szocialista korszak történelmét.

1933. november 26-án, Győr-Moson-Pozsony vármegyében született. Édesapja korán meghalt, őt és két testvérét édesanyja nevelte fel. Katolikus falusi iskolában tanult, ahol hat osztály együtt, egy tanító felügyelete alatt okult. Négy osztályt járt ki itt, ezután pedig a négy kilométerre lévő az enyingi polgári iskolába került, ahová gyermekként minden nap gyalog kellett megtennie az utat a nádfedeles, földpadlós házból.

A II. világháborút is falun érte meg, a falusi emberek tartásával, és büszkeségével, bármilyen szörnyűséget láttak, az édesanyja csak annyit mondott: „Ilyen a háború”. A falusi közösség rendkívül összetartó volt, a munka szeretetét és nélkülözhetetlenségét anélkül szívhatta magába az ember, hogy itt soha nem hallott a munka dicsőítéséről szónoklatokat, ahogyan a Magyar Kommunista Párt kívánta nevelni a népet. A későbbi politikus az új rendszer által nyújtott lehetőséget kihasználva, a korábbi Eszterházán, mai nevén Fertődön járt kertészeti szakközépiskolába, és ott került közvetlen kapcsolatba a politikával.

Találkozás a politikával

Nagyapja a tizenkét even át szolgált az Osztrák-magyar közös hadseregben, amikor visszatért falujába, bírónak választot-

ták a világlátott ember. Olvasmányok, könyvek voltak otthon, „több újságot járatott, mint az uraság”. A nagyapai örökség volt az egyik magyarázata a későbbi politikai pályára. Politikussá válása akkor kezdődött, amikor az iskolai diákszövetség titkárává választották, innen ugyanis egyenes út vezetett a KISZ titkársághoz és a párthoz, „a bolsevizmus hierarchizált szervezetben ez volt az egyetlen lehetőség a politikai életbe való felemelkedésre”. 1951-ben lett a Magyar Dolgozók Pártjának tagja.

„Bigott kommunista lettem”

Innen egyenes út vezetett a budapesti Lenin Intézetbe. Toborzás útján került oda. Az iskola tulajdonképpen „kommunista elitképző” volt. A főiskola alatt nem végzett aktív politikai tevékenységet, mégis testközelbe került a nagypolitikával: Gerő Ernőnél vállalt tanítói állást.

Első munkahelye a Bács-Kiskun megyei MSZMP párttitkárságánál volt. A kandidátusi disszertációját 1968-ban írja, a demokrácia témájáról, melyben a részvételi demokrácia és az érdekképviselések szervezetté formálásának méltatásával „sejtette” a többpártrendszer szükségességét - azonban a feszült politikai helyzetben, a prágai tavasz után, nem engedték megjelenni.

1970-től a sajtóosztály vezetőjének hívták meg, ám merész és újszerű ötletei miatt – mint hogy élőben közvetítsék a Párt X. Kongresszusát, amely eddig elképzelhetetlen volt –, nem maradhatott sokáig. 1971-ben került a Társadalmi Szemléhez, ahol nyíltan a reformpublikációk mellé állt, szellemileg és erkölcsileg is megfelelő gárdát igyekezett kialakítani, köztük volt Bihari Mihály vagy Schlett István.

1975-1976 között kulturális miniszter-helyettes, majd 1976-1980-ig kulturális,

1980-tól pedig művelődési miniszter volt. Miniszterként 1981 decemberében a Központi Bizottság ülésén elmondott egy „drámai beszédet”, amelyben kifejtette, hogy „a Párt tervei megalapozatlanok, és valótlanosságokra épült”. Az előadó, elmondása szerint, pontosan tudta, hogy kijelentésének miniszteri posztja less az ára.

Valóban le kellett mondania a posztról, a Hazafias Népfrent vezetését vette át, és előkészítette az 1983-as új választási rendszer, amely szerint legalább két jelöltet kellett állítani, legalább nyilvánosság előtt jelölhessenek. (ennek azért volt különös jelentősége, mert 1949-ben miniszteri rendelettel törölték el a gyülekezési szabadságot, az alkotmányos alapjogot, ekkor a belügyminiszter éppen Kádár János volt.)

1989. január 28.

Azzal a kijelentésével, hogy az 1956-os forradalom nem ellenforradalom, hanem népfelkelés volt, elérte, hogy a Párt felülvizsgálja a korábbi történelmi állásfoglalását, és megnyílhatott az út a rendszerváltozás felé.

Sajnos csupán ennyi fért az ülés szűk keretei közé. Pozsgay Imre azonban ígéretet tett arra, hogy a legközelebbi meghívás alkalmával megválaszolja azokat a kérdéseket, amelyeket a résztvevők az idő szűke miatt nem tudtak feltenni. A Magyar Jogtörténeti TDK ezen ülésére előreláthatólag a tavaszi szünet utáni hetekben fog sor kerülni, melyre mindenkit sok szeretettel várunk!

Az angol beteg igazi életútja – Almásy László története

Írta: Lenkovics Judit

A kilenc Oscar-díjat elnyert film, *Az Angol beteg* a világ egyik legismertebb magyarjává tette Almásy László Edét (1895-1951), az Ázsia-kutató Almásy György (1867-1933) fiát. Kissé furcsának tűnhet, hogy Michael Ondaatje, a holland származású, ceyloni születésű, Kanadában élő brit állampolgár foglalta regénybe Almásy életét, mely a méltán sikeres film alapjává vált. A XX. század egyik utolsó polihisztoraként emlegetett felfedező filmben megismisített élettörténete több kutatót is a tények feltárására késztetett, így jelent meg Kasza Józsefnek „A homok atyja. Epizódok Almásy életéből” című könyve, 1998-ban Török Zsolt Salaam Almásy. Almásy László életregénye, Dr. Kubassek János földrajztudós A Szahara bűvöletében, valamint Krizsán László A sivatag titkait kutatta című műve.

Almásy László igazából nem volt gróf, mint ahogyan édesapja sem volt az. Nem volt tehát örökölt az a cím, amelyet Almásy külföldön használt, s amelyet meglehetősen különös körülmények között szerzett. A gyermekkorától a technika szerelmesei közé tartozó László – kőszegi és grazi évek után – Angliában fejezte be iskoláit. Mint a magyar repülés úttörője és mint hazafi, az első világháború egyik többszörösen kitüntetett hadipilótájaként vett részt 1921-ben az utolsó magyar király, IV. Károly visszatérési kísérletében. Almásy szerint ekkor a király őt grófnak nevezte, s innen ered az a „nem hivatalos” grófi cím, amelyet külföldön valóban használt. A monarchia összeomlása után a kalandkedvelő, de vagyontalan ifjúnak megélhetés után kellett néznie. A húszas években az osztrák Steyr gépkocsigyár képviselőjeként tevékenykedett Szombathelyen, emellett az autókkel versenyzett is, és kitűnő technikai érzékkel részt vett fejlesztésükben. 1926-ban Esterházy Antal társaságában kalandos autóutat tett Szudánba, a Dinder folyó mellékére, s vadászatairól izgalmas útirajzaiban számolt be. Éveken keresztül rögeszmés hittel,

csökönnyös kitartással kereste, kutatta az elveszett oázist, Zarzurát. Almásy – akit az arabok Abu Ramlaként, a Homok Atyjaként tiszteltek – elhatározta, megkeresi az „úszó embereket”, akiket egyes feltételezések szerint Hérodotosz történeti munkáiban emlegetett sivataglakó népek, a garamanták, vagy a barlanglakó trogloditák elődei jelenítettek meg. 1932-ben talált rá Gilf Kebirre, melyet később Vádi Abd El Malik néven vezettek térképre.

A sors szomorú fintora, hogy Almásyt azok Akarták megfosztani felfedezése dicsőségétől, akiket ő önzetlenül segített, s akik nélküle soha nem juthattak volna el e kietlen tájakra. Leo Frobenius, akit 1933-ban Almásy kalauzolt, csalárd módon próbálta kisajátítani a magyar kutató eredményeit. Hónapokig jártak együtt a Szahara őskori sziklafestmény-lelőhelyeit, ahol Frobenius munkatársaival, Hans Rhoterttel és Pauli festőművésznővel fényképen és akvarelleken örökítették meg a látottakat. Frobenius egyedül kívánta learatni a magyar felfedező eredményeit, európai előadókörutat tett, s pimaszságban odáig vete-medett, hogy a budapesti székhelyű Keleti Társasággal is meghívatta magát. Úgy vélte, ha Almásy hazájában, magyar tudományos körökben sikerül elfogadtatni felfedezéseit,

akkor később már senki sem vonja kétségbe elsőségét. A magabiztos német professzornak viszont fogalma sem volt arról, hogy a hallgatóság soraiban helyet foglal Richard Behrmann, aki 1933 tavaszán tagja volt az Almásy-expedíciónak. A váratlan botrány a sajtóban is visszhangot kapott, Behrmann gúnyos hangú cikkben leplezte le Frobenius csalását. A jeles német szakember dicstelen szereplése után viharos gyorsasággal távozott Magyarországról, azonban Afrikai kultúrák című később kiadott könyvében – melyben a szaharai sziklafestményekről is írt – már meg sem említette Almásy nevét...

Almásy 1934-ben és 1935-ben feltérképezte a nyugat-egyiptomi Nagy Homoktengert, melynek következtében újabb tekintélyes fehér folt tűnt el Afrika térképéről. 1935-ben Vádi Hanifa vidékén, a Nílus egyik szigetén megtalálta az ún. magyarabokat, akiknek őseit még II. Szulejmán török szultán hurcolta el Magyarországról. Tervezték egy hosszabb ideig ott tartózkodó küldöttség mentését Magyarországra, erre azonban a II. világháború kitörése, az utána következő politikai helyzet és az Asszuáni Gát építése miatt nem került sor.

Annak ellenére, hogy felajánlotta szolgálatait az angoloknak, majd az olaszoknak, a II. világháború előestéjén vissza kellett térnie Budapestre. Különös, hogy német és osztrák kapcsolatai miatt az angolok, angol kapcsolatai miatt pedig az olaszok gyanús személynek tartották. Az események szinte végzettszerűen sodorták a német hadsereghez.

Almásy László személyére – nem dokumentált információ szerint – az Abwehr (Canaris tengernagy vezette katonai hírszerzés, amely az OKW-nak, Oberkommando der Wehrmachtnak volt alárendelve) római rezidenturájának egyik tisztje, Franz Seubert őrnagy hívta fel a katonai vezetés figyelmét. Nem történt hosszas személyes tanulmányozás, ellenőrzés, személyes megismerkedés, kipróbálás etc., ahogyan ez világsszerte mindegyik titkosszolgálatnál előírás és gyakorlat. Nyomban elküldték a hivatalos kikérést a magyar honvédség vezérkarához.

Esetlegesen az is szerepet játszhatott kiválasztásában, hogy születési helye, Borostyánkő (ma Bernstein) akkor már Harmadik Birodalomhoz tartozott, így ottani hozzátartozói is német állampolgárok lettek.

A szövetséges hadsereg kérését a vezérkar azonnal teljesítette. Kenessey Waldemár, a magyar légierő parancsnoka tényleges szolgálatra behívta Almásyt, és a tartalékos főhadnagyot 1941. február 8-án az Észak-Afrikában tevékenykedő német erők parancsnokához, Erwin Rommel tábornokhoz vezényelte. A vezénylés két aspektusból is figyelmet érdemel: Almásyt nem helyezték át a Wehrmachthoz, nem mondott le róla a magyar katonai vezetés, hanem csak egy konkrét feladat végrehajtására rendelkezésre bocsátotta. Másodszor figyelemreméltó körülmény, hogy a Wehrmacht egyik parancsnoki törzsében egy idegen állampolgárságú tiszt szolgáljon, aki ráadásul nem is tett hűségesküet a Führerre. A Waffen-SS állományában tízezrével szolgáltak külföldiek franciáktól ukránokig, de arról nincsenek források, hogy a Wehrmachtnál hivatásos századosként külföldi katonai szolgálatot teljesített volna.

1941 tavaszán Almásy egy Ritter nevű Abwehr őrnagy mellé lett beosztva a Rommel vezette Afrikakorps törzsébe. Német egyenruhát viselt, rajta magyar kitüntetései, ebből több konfliktus is adódott társaival, de kitüntetéseitől ezek ellenére sem vált meg. Még az angol vonalak mögött tett felderítőútjain is a német sivatagi egyenruhát viselte, hogy esetleges fogságba eséskor a nemzetközi hadijognak megfelelően ne diverzánsnak tekintsék, akit azonnal agyonlőnek.

Rommel vezette Afrikakorps kötelékében sivatagi felderítőként több sikeres akciót hajtott végre. 1942-ben két német kémét juttatott el Líbiából Egyiptomba a sivatagon keresztül, mélyen az ellenséges vonalak mögé, egészen a Nílusig hatolva. A Salaam-hadművelet egyike volt a háború legkalandosabb titkos vállalkozásainak, melynek során 3370 km-t autóztak át a hatalmas Líbiai-sivatagon. Almásy kézzel rajzolt

térképeinek segítségével tájékozódtak a homoktengerben. A nagy sivatagi kaland sikeres megvalósításáért Rommel őrnaggyá léptette elő a grófot, valamint megkapta a német Vaskeresztet. Ezután Almásyt a német katonai hírszerzés, az Abwehr szolgálatában Törökországba vezényelték, ahonnan a háború befejezése után a szövetségesek visszaküldték Magyarországra.

Brit források szerint Almásy már a háború kezdete óta együttműködött Mussolini hadseregével, hiszen kézzel rajzolt térképeit szívesen bocsátotta az olasz katonai vezetés rendelkezésére is. Szerintük 1940-ben már a német katonai hírszerzés munkáját segítette helyismeretével és személyes kapcsolataival. A britek értesülései szerint közvetlenül az Abwehr főparancsnokának küldte Berlinbe azt a javaslatot, hogy a németek egy általa személyesen ismert egyiptomi pasa közreműködésével szítsanak britellenes felkelést Egyiptomban. A terv kudarcba fulladt, amikor a pasa eligazítás céljából Berlinbe utazott, és a repülőgépe a sivatag fölött lezuhant. Amikor egyértelművé vált, hogy Németország elveszíti a háborút, Almásy állítólag felajánlotta szolgálatait a brit hírszerzésnek is. A szövetségesek ennek ellenére fogságba ejtették és visszaküldték Magyarországra.

Hazatérése után Horthy kormányzó engedélyezte, hogy viselheti német kitüntéseit. A HM sajtóosztálya kérésére megírta Rommel seregénél Líbiában c. könyvét. Ez később majdnem vesztét okozta. 1944. novemberében a mai Bartók Béla út 28. sz. alatti lakásában zsidókat bújtatott, azonban a

nyilasok nem mertek egy német őrnagyot zaklatni. Budapest ostroma után az NKVD (Народный Комиссариат Внутренних Дел; Belügyi Népbiztosság) letartóztatta, de mivel kiváló orosz nyelvtudásával tolmácsként jól hasznosította magát, hat hét múlva elengedték. 1945. március-júniusban a magyar rendőrség háromszor tartóztatta le különböző feljelentések alapján.

1 1946. novemberében nyilvános tárgyaláson tárgyalta a népbíróság a háborús és népellenes bűncselekményekkel vádolt híres sivatagkutató, Almásy László ügyét. Almásy megszenvetted a szombathelyi ÁVO, majd a katonapolitikai osztály kínvallatását, de a terror légkörében senki, még befolyásos rokonai, barátai sem mertek tanúskodni. Egyetlen ember állt ki mellette, a zsidó származású, mohamedán hitre tért, világhírű orientalista tudós, aki nem felejtette el, hogy az 1930-as évek elején a szaharai mentőosztagot Almásy vezette, amikor gépkocsija meghibásodott a sivatagban és eltűntnek nyilvánították.

Germanus Gyula professzor tanúnak jelentkezett, de a népbíróság elutasította. Ekkor felkereste egyik egykori diákját a Keleti Akadémiáról, Rákosi Mátyást. Rákosi utasította az ügyészt, hogy Germanus a védelem tanújaként lépjen fel. Germanus második tárgyaláson való fellépése következtében 1946. november 23-án felmentő ítéletet hoztak. Megemlítenéd, hogy az ügyész bizonyítékként úgy használta fel Almásy Rommel seregénél Líbiában című könyvét, hogy azt nem is olvasta el. A győztesek egyébként sehol nem ítélték el egyetlen német felderítőtisztet sem. Almásy nem kémkedett, egyenruhát viselő felderítő volt.

A felmentő ítélet kihirdetését követően az Egyiptomi királyi család és angol titkosszolgálat közreműködésével 1947-ben visszatért Egyiptomba, ahol folytatatta korábbi, elsősorban a repüléssel kapcsolatos munkáját, valamint tudományos tevékenységét.

Élete utolsó éveiben is foglalkoztatta a Gondolat, hogy felkutatja a Szaharában eltűnt perzsa hadvezér, Kambüszész seregét.

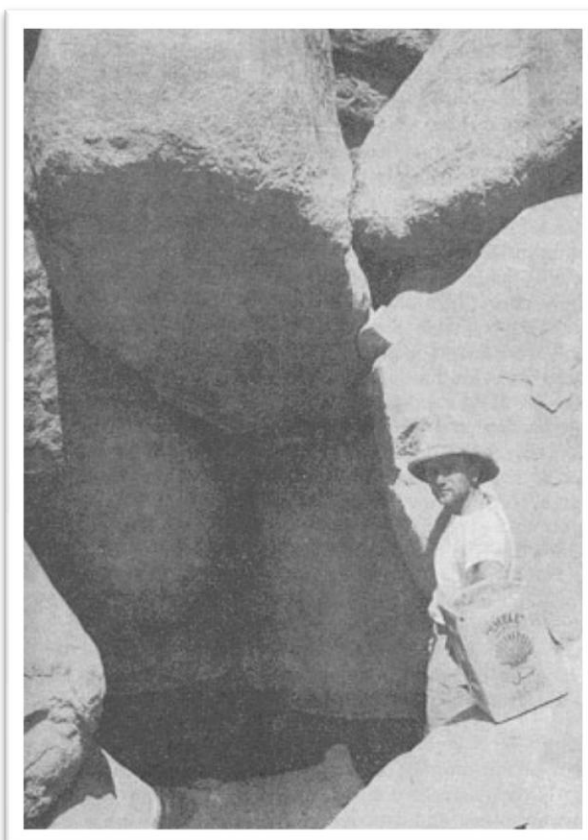
Jelentős erőfeszítéseket tett a sivatagkutatással foglalkozó nemzetközi intézet felállításaért. Megkapta a Kairói Sivatagkutató Intézet igazgatói székét, melyet megromlott egészségi állapota és 1951-ben bekövetkezett halála miatt azonban nem tudott elfoglalni.

Egy ausztriai kórházban, - egy korábban Afrikában szerzett - súlyos fertőzés következtében hunyt el. A salzburgi köztemetőben található sírján az arab nyelvű felirat ezt jelenti: „A sivatagok atyja”, ahogyan egy tevehajcsár nevezte el a grófot, még a háború előtt.

Az igazi Almásy László személye iránt még mindig világszerte nagy az érdeklődés. A nemzetközi sajtóban számos kétes híresztelés kering vele kapcsolatosan. John Bierman nemrégiben megjelent könyvében lerántja a leplet Almásy kormánykörökhöz fűződő viszonyáról, valamint Ondaatje irodalmi remekében megfestett szerelmi szál valótlanságáról: A Bierman által előásott személyes levelek azt bizonyítják, hogy a magyar sivatagjáró szerelme nem egy férjezett és gyönyörű angol nő, hanem egy német katonatiszt, Hans Entholt volt. A szerző megtalálta Entholtnak Almásyhoz címzett, kettőjük homoszexuális kapcsolatát egyértelműen bizonyító, érzelmektől fűtött leveleit. Entholtot egy taposóakna ölte meg Rommel seregeinek afrikai visszavonulása idején.

Londonban él a brit titkosszolgálat egykori tisztje, aki 1942-ben az éteren keresztül követte Almásyt, majd évtizedek múltán szenvedélyes Almásy-kutatóként eredt a titokzatos személy nyomába. Jean Howard azt válaszolta a New York Times riporterének arra a kérdésére, hogy vajon melyik oldalon is állt az igazi Almásy:

„Ha állt is valamelyik oldalon egyáltalán, azt gondolom, igazából magyar volt.”

Az ördög Pradát visel

Írta: Beke-Martos Judit

New York, New York – „if I can make it there, I'll make it anywhere” (ha itt befutok, akkor mindenhol befutottam) énekelte Liza Minelli és Robert De Niro 1977-es közös filmjükben a New York, New Yorkban, és ez a téma még mindig foglalkoztatja a művészvilágot: vidéki kislány felkerül a nagyvárosba és helytáll. Ez Lauren Weisberger története is, aki egy pennsylvaniai kisvárosban született és nőtt fel, majd érettségi után Ithacába ment, hogy a világhírű Ivy League egyetemek egyikén, a Cornell University-n tanuljon. Angol irodalom diplomájával a kezében világkörüli útra ment, majd New Yorkba költözött, hogy a világ legfantasztikusabb városában legyen sikeres és elismert. A divatvilág egyik legnagyobb egyéniségének, a *Vogue* magazin főszerkesztőjének, Anna Wintournak lett az asszisztense és foggal-körömmel küzdve ugyan, de kitanulta a divatot annak sajátos szótárával és főnöke szeszélyeivel együtt. Innen a *Departures* magazinhoz került, ahol 100 szavas kritikákat írt és elkezdett dolgozni első könyvén. Az *Ördög Pradát visel* (*The Devil wears Prada*) 2003. áprilisában jelent meg és hat hónapon keresztül maradt a New York Times bestseller listáján; 31 országban jelent meg és 27 nyelvre fordították le. A könyv saját élményeit és a siker felé vezető útjának történetét dolgozza fel, így igaz történeten alapszik. Nem is csoda, hogy ezért a valódi

manhattani életbe betekintést engedő alkotásért a hollywoodi filmstúdiók ölték egymást, és végül a Fox 2000 filmet is forgatott a történetből.

A kisvárosból érkező, ámde okos lány szerepében Anne Hathaway (*Neveletlen hercegnő, Brokeback Mountain*) látható, aki saját bevallása szerint sokat tanult a filmből, hiszen azelőtt maga sem sok jelentőséget tulajdonított a divatnak. Az eszes, tapasztalt, minden hájjal megkent főszerkesztő szerepében, kissé Szörnyella de Frászra emlékeztetően a kétszeres Oscar díjas Meryl Streep (*Kramer kontra Kramer, Szophie választása*) látható és a rajongását a női szakma iránt kiélő, jólelkű szakembert, Nigelt Stanley Tucci (*A terminál, Hölgyválasz*) alakítja – tőle megszokott profizmussal. A sztárok listáját Simon Baker (*A vörös bolygó, L.A. Confidential*), Emily Blunt (*My summer of Love*) és Adrian Grenier (*Csak az a szex, Hart háborúja*) teszik teljessé. A szereposztás nagyon sikeres, de még ennél is jobb választás volt a filmstúdió részéről a rendező, David Frankel, aki a *Sex and the City* című sorozat rendezéséért Emmy díjat kapott, és

aki így kellő tapasztalattal rendezett nőkről szóló vígjátékot New Yorkban. A rendező engedi a színészeket játszani, és hozzájuk igazítja a kamerákat. Meryl Streep pillantásai cézári ítéletet jelentenek és nagyon finom, burkoltan jelentkező mimikája külön csemege – természetesen a professzionális kamerakezelés a smink- és hajpar bemutatófilmjének is beillene. A helyszínek kifejezők, a ruhák pazarak (Patricia Field a többszörös Emmy díjas jelmeztervező fantasztikus kihívásnak tekintette a projektet) és az operatőr, Florian Ballhaus is dicséretet érdemel, hiszen New Yorkban nem egyszerű úgy forgatni, hogy az életérzés külföldiek számára is átszűrődjön.

A film műfaját tekintve hivatalosan vígjáték, dráma és könyvadaptáció. Mind a történet, mind pedig a szereplők könnyű limonádéra engedik a nézőt következtetni, aki így nem is vár többet, mint egy kellemes esti szórakozást. Meglepő ezek után, hogy a film mélyebb gondolatokkal is előrukkol, fontos kérdéseket feszeget, olyanokat, amelyekkel a nők manapság sorra szembeesülnek. Az üzenet egyértelmű és félreérthetetlen: a sikerhez könyörtelennek kell lenni, mindenkit gátlástalanul el kell tudni taposni, és az ilyen életbe nem fér más, mint a munka. Mindez igaz, de van még egy sarokköve a film mondanivalójának: mindez döntés kérdése. Mindenki maga dönt arról, hogy karriert épít vagy „csak” dolgozik, hogy minden áron követi és megvalósítja az álmait, vagy eltéríthető az útról, hogy a családjá-e a mindene vagy a munkája és, hogy szembenéz-e egy kihívással vagy elmenekül előle. És

ahány ember csak él a Földön, annyi választ ad ezekre a kérdésekre. Azonban a döntések nem feltétlenül szólnak egy életre, lehetnek átmenetiek is, de minden esetben érdekvezéreltek. Az *Ördög Pradát visel* isteni esti szórakozás kiváló színészekkel, jó rendezéssel, pergő New York-i hangulattal és vicces jelenetekkel, helyzetkomikumokkal. A főszereplő jellemfejlődése és gondjai elgondolkodtatóak, de a mondandó megszívlelése szintén csak egy döntés kérdése, ahogy az is, hogy milyen ruhát, táskát, parfümöt és sminket viselünk, és kikkel töltjük az estéinket.

Dr. House

Írta: Képeessy Imre

Azt hiszem, hatalmasat nem tévednék, ha azt mondanám, hogy sorozatot készíteni a 21. század elejére alapvetően üzletté vált. Kevés az igazán eredeti ötlet, amely lebilincselné a változatosságra vágyó nézőket. Egy-egy kivétel persze mindig akad. Legutóbb azt hiszem, a Jóbarátok kedvéért voltam hajlandó rendszeresen időt szakítani tévészésre. Ez pedig, valljuk be, már elég régen volt. A TV2 mondhatni "éppen idejében" figyelt fel az amerikaiak új kedvencére, a House M.D. (avagy "európaiasan": Dr. House) című sorozatra, melynek első évadját idén tavasszal láthattuk, és 2007 elejétől kezdik ismét vetíteni a (sajnos csak számunkra) vadonatúj második és harmadik évad epizódjait.

Lássuk, miről szól a sorozat és miért örvendhet ekkora népszerűségnek egy „újabb” orvosokról szóló sorozat. Minden epizód kezdetén a történet helyszínéül szolgáló Princeton Plainsborough tanulókórházba utalnak egy beteget, kivel még a főcím előtt ismerkedhet meg a néző (ekkor betegszik meg), és akinek bár látszólag egyértelműen utalnak valamely kórra tünetei, mégis diagnosztizálhatatlan a betegsége.

Pontosan itt lép képbe Dr. Gregory House (Hugh Laurie), a világhírű diagnosztika, akiről mindenképpen érdemes ejteni pár szót, tekintve, hogy talán éppen a valóságos és rendkívül részletesen kidolgozott karaktereknek (illetve természetesen a remek színészi munkának) köszönhető a sorozat népszerűsége. Dr. House-ról már az első pillantásra lerí, hogy nem közönséges ember. Ha a zsenit és az őrltet csak egy hajsza választja el,

ő éppen azon a hajszaom táncol. Első látásra egy cinikus, néha már-már bunkó ember benyomását kelti, akinek a betegekhez való hozzáállását jelzi, hogy csak akkor beszélget velük, ha a végképp muszáj. Ennek oka, hogy szerinte az összes beteg hazudik, tehát csak hátráltatják őt abban, hogy ténylegesen meggyógyítsa az illetőt. Ez a hozzáállás elsőre mindenkit meghökkenthet ugyan, de nem egy esetben bebizonyosodik, hogy House-nak bizony igaza van.

Ha már az igazság szóba került: a főszereplő másik fontos tulajdonsága hihetetlen szókimondása. Mindig őszinte. Ennek nem az esetében nem igazán létező orvos-beteg viszonylatban van jelentősége, hanem a kollégáival és egyetlen barátjával, Wilsonnal való kapcsolatában. Rengeteg konfliktus okozója, éppen annak köszönhetően, hogy túlságosan makacs, és képtelen adott esetben a kompromisszumra. Ennek az ára nyilvánvaló: még akik tisztelik, se szeretik igazán, ugyanakkor ezen tulajdonságának köszönhetően képes a szó szoros értelmében bármit megtenni a betegéért, még akkor is, ha alapvetően egy feladatként, rejtvényként kezeli őket és nem annyira

„emberként”. A humora gyakran gyúnyos, de mint tudjuk, némi cinizmus és jó humorérzék önmagában lehet egy hosszú élet titka – Gregory Houseban megvan mindkettő. Az összképhez hozzátartozik, hogy sánta, egy orvosi műhibának köszönhetően, és bár a háttértörténetet csak lassanként ismerjük meg, ennek a későbbiekben még fontos jelentősége lesz.

Apropó, háttértörténet: a remek módon megformált karaktereken kívül egyértelműen ez a sorozat adu ásza, mely az első évad felétől kezd kibontakozni. Lassanként megismerhetjük az egyes szereplők múltját, az okokat, hogy miért is váltak olyan személyiséggé, amilyenek mi ismerjük őket. Ez képezi együtt az egyes részek közti laza kapcsolatot is, bár minden tévésorozatnak jellegzetessége, hogy egy-egy részt kihagyva még nem veszítjük el a fonalat, az egész történet csak akkor válhat teljessé, ha magunkban összeszerakjuk ezeket a mozaikokat.

A többi szereplőről: House „csapata” 3 orvosból áll, Dr. Alysson Cameronból, az önzetlen jószág megtestesítője, rendkívül önfeláldozó, több beteggel összebarátkozik mindenki óva intése ellenére, és emiatt gyakran képtelen nekik megmondani a rossz hírt. A sorozatnak kifejezetten pozitív karaktere, néha sajnáljuk, de mindig szeretjük.

A következő Dr. Eric Foreman, a neurológus, a csapat talán legokosabb tagja. Gyakran vitatkozik House-szal, sok köztük szakmailag a nézeteltérés és

együttal ő a legönállóbb is, talán az egyetlen hármuk közül, aki képes a főnökével szembe szállni.

A csapat harmadik tagja Dr. Robert Chase, kinek az apja is feltűnik a sorozatban, ki szintén egy világhírű ausztrál orvos. Chase az első évad végén munkáját féltve kollaborálni kezd a kórházba rengeteg pénzt fektető üzletemberrel, és rövid időre a csapat legnegatívabb, ellenszenvesebb szereplőjévé válik, bár hozzá kell tenni, Foremannek is lesz egy hasonló időszaka a második szezonban.

Ezen kívül állandó szereplő Dr. Wilson, aki House egyetlen barátja, mint a sorozatban kiderül. Gregory csak vele tud őszinte lenni, ha tanács kell, mindig

hozzá fordul, akár a magánéletéről van szó, akár szakmai dolgokról. Wilson próbálja a maga módján óvni, mindig igyekszik jó tanácsokkal ellátni barátját, aki ezeket rendszeresen nem fo-

gadja meg. Végül meg kell említeni a kórház igazgatóját, Dr. Cuddyt, aki minden bizonnyal az egyetlen nő, aki képes parancsolni House-nak, ő veszi rá hosszas huzavona után, hogy az ambulancián is rendeljen (ezek a jelenetek a sorozat talán legpoénosabb részei, ekkor jön elő leginkább House fanyarú, ámde zseniális humora).

Ízelítőként ennyi fért sajnos az újságba, a magam részéről mindenkinek csak ajánlani tudom, hogy tegyen egy próbát. Higgyék el, nagyon megéri!

Mikulás-ünnepség Makó városában, 2006

IMPRESSZUM

Szerkesztette: Képesy Imre

Címlapterv: Balogh Boglárka

Tördelés és korrektúra: Képesy Imre

Munkatársak: Bathó Gábor, Beke-Martos Judit, Csoór Dorothea, Kiss Bernadett, Lenkovics Judit,
Südi Gergely